

VIII. TASHQI IQTISODIY ALOQALAR

2022 yilning yanvar-sentabrida tashqi savdo aylanmasi 447,6 mln. AQSh dollarni tashkil etdi, shundan 274,9 mln. AQSh dollarini eksport operatsiyalari, 172,7 mln. AQSh dollarini - import operatsiyalari hissasiga to‘g‘ri keldi.

Tashqi savdo aylanmasining ijobiy saldosi 102,3 mln. AQSh dollarini tashkil qildi.

2022 yilning yanvar-sentabrida MDH va boshqa davlatlar kesimida Respublikaning tashqi savdo aylanmasi (mln. AQSh dollar)

	<i>yanvar-sentabr</i>		<i>2021 yilning yanvar-sentabriga nisbatan foiz hisobida</i>
	<i>2021 y.</i>	<i>2022 y.</i>	
Tashqi savdo aylanmasi	466,1	447,7	96,0

shu jumladan:

MDH davlatlari	153,8	134,4	87,4
boshqa davlatlar	312,3	313,3	100,3
Eksport	297,5	274,9	92,4

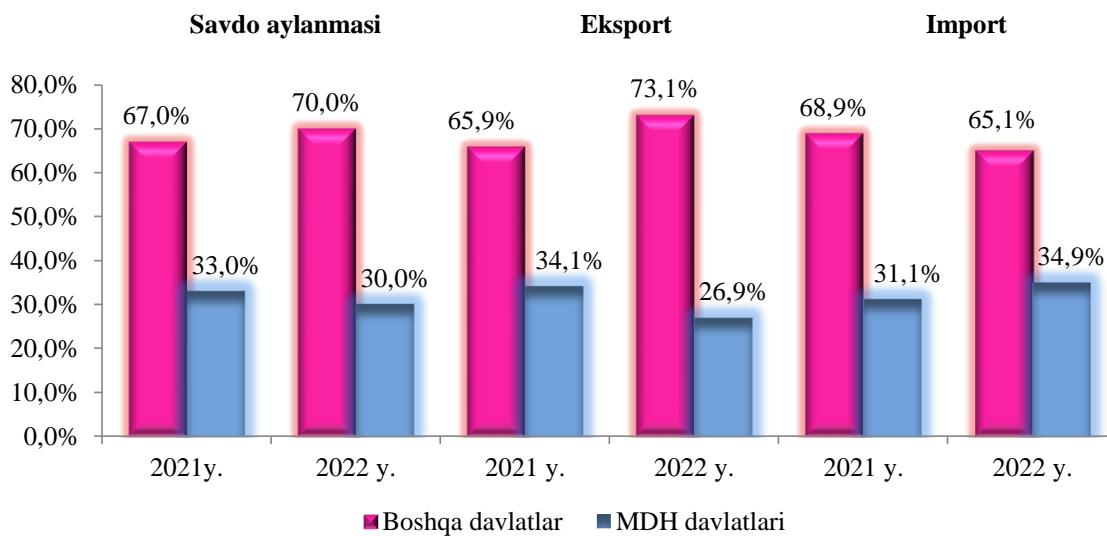
shu jumladan:

MDH davlatlari	101,4	74,0	73,0
boshqa davlatlar	196,1	200,9	102,4
Import	168,6	172,7	102,5

shu jumladan:

MDH davlatlari	52,4	60,3	115,1
boshqa davlatlar	116,1	112,4	96,8

**2022 yilning yanvar-sentabrida Respublika tashqi savdo aylanmasida
MDH va boshqa davlatlarning ulushi
(umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)**

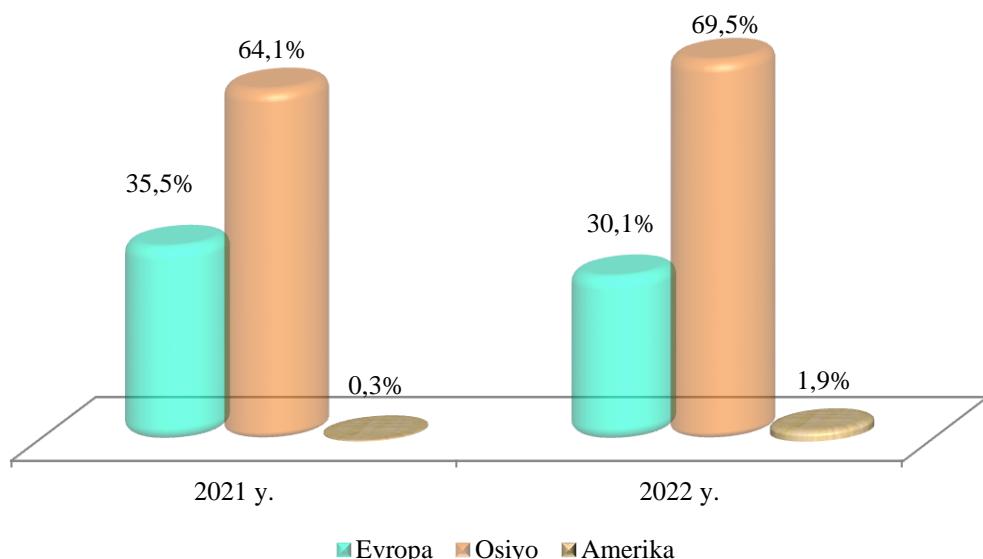

Yanvar-sentabr oylarida Qoraqalpog'iston Respublikasi eksport-importi tarkibi

	<i>Eksport va import operatsiyalari hajmi va ulushi</i>				2021 yilga nisbatan foiz hisobida	
	<i>2021 yil</i>		<i>2022 yil</i>			
	<i>mln. AQSh doll.</i>	<i>jamidagi ulushi, %</i>	<i>mln. AQSh doll.</i>	<i>jamidagi ulushi, %</i>		
Eksport tarkibi	297,5	100,0	274,9	100,0	92,4	
paxta tolasi	11,9	4,0	-			
oziq-ovqat mahsulotlari	33,7	11,3	28,1	10,3	83,6	
kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar	203,0	68,2	201,1	71,2	99,1	
qora va rangli metallar	-	-	0,2	0,1		
energiya manbalari va neft mahsulotlari	1,2	0,4	2,2	1,2	184,9	
mashina va uskunalar	0,5	0,1	0,9	0,4	192,4	
xizmatlar	2,0	0,7	3,4	1,3	170,1	
boshqalar	45,3	15,3	38,9	15,5	86,0	

	<i>Eksport va import operatsiyalari hajmi va ulushi</i>				<i>davomi 2021 yilga nisbatan foiz hisobida</i>	
	<i>2021 yil</i>		<i>2022 yil</i>			
	<i>mln. AQSh doll.</i>	<i>mln. AQSh doll.</i>	<i>mln. AQSh doll.</i>	<i>mln. AQSh doll.</i>		
Import tarkibi	168,6	100,0	172,7	100,0	102,5	
oziq-ovqat mahsulotlari	19,4	11,5	20,4	11,8	105,0	
kimyo mahsulotlari va undan tayyorlangan buyumlar	23,4	13,9	16,5	9,6	70,7	
energiya manbalari va neft mahsulotlari	13,7	8,1	12,4	7,2	90,6	
qora va rangli metallar	1,1	0,6	2,3	1,3	210,7	
mashina va uskunalar	72,3	42,9	67,2	38,9	92,9	
xizmatlar	9,0	5,3	18,1	10,5	201,4	
boshqalar	29,8	17,7	35,9	20,8	120,6	

**Tashqi savdo aylanmasining qit'alar bo'yicha tarkibi
(umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)**

**QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI BILAN TASHQI
SAVDO AYLANMASINING YUQORI ULUSHGA EGA
BO'LGAN DAVLATLAR**

(2022- yil yanvar-sentabr oylari, mln. AQSh dollari)

Rossiya
Federatsiyasi
TSA - 79,1
Eksport - 39,3
Import - 39,8

Xitoy Xalq
Respublikasi
TSA - 132,6
Eksport - 70,5
Import - 62,1

Turkiya
TSA - 80,9
Eksport - 74,3
Import - 6,6

Qozog'iston
TSA - 41,1
Eksport - 26,5
Import - 14,6

Latviya
TSA - 31,6
Eksport - 30,7
Import - 0,8

Ukraina
TSA - 1,9
Eksport - 1,8
Import - 0,1

Afg'oniston
TSA - 3,6
Eksport - 3,6
Import - 0,0

Koreya
Respublikasi
TSA - 29,0
Eksport - 9,2
Import - 19,8

Tojikiston
TSA - 2,1
Eksport - 2,1
Import - 0,0

Qirg'iziston
TSA - 5,2
Eksport - 2,5
Import - 2,7

Qoraqalpog'iston Respublikasi, jahoning 63 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Turkiyada (18,1 %), Xitoy Xalq Respublikasida (29,6 %), Rossiya Federatsiyasida (17,7 %), Latviyada (7,1 %), Qozog'istonda (9,2 %), Afg'onistonda (0,8 %) va Koreya Respublikasida (6,5 %) qayd etilgan.

Iqtisodiyotning real sektori tarmoqlari va korxonalarining barqaror va uzlusiz ishlashini ta'minlash uchun respublikada zarur resurslar bazasi yaratilgan. Eksport tarkibida sezilarli o'zgarishlarga import tovarlarning o'rmini bosadigan mahsulotlar ishlab chiqarish va sanoat ishlab chiqarishni diversifikatsiya qilish natijasida erishildi.

Shuningdek, qo'shni davlatlar bilan o'zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko'rish mumkin.

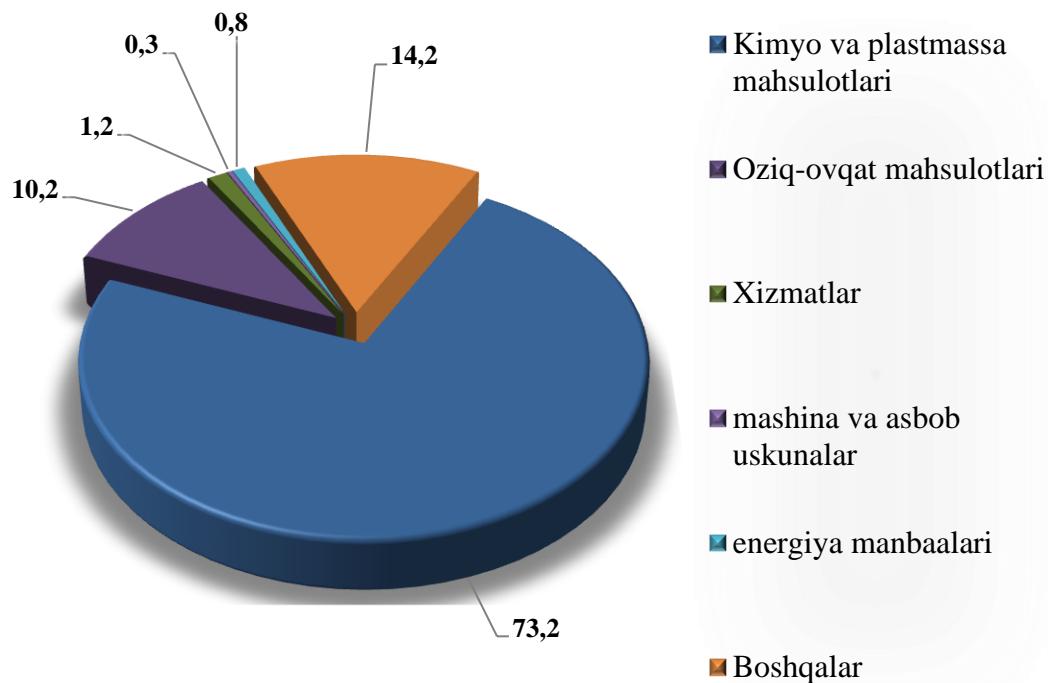
TSA da so‘nggi yillarda katta o‘zgarishlar kuzatilyapti. Misol uchun, so‘nggi uch yilda TSAda Qirg‘iziston, Afg‘oniston va Tojikiston bilan tashqi savdo aylanmasi oshgani kuzatilmoxda. Boshqa davlatlar (qo‘sni davatlardan tashqari) bilan esa, TSA da eng yuqori ulush Turkiya, Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi va Latviya davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

**TO‘RTTA FAOL TASHQI SAVDO BALANSI KUZATILGAN
DAVLATLAR**
(yanvar-sentabr oylari, mln. AQSh dollari)

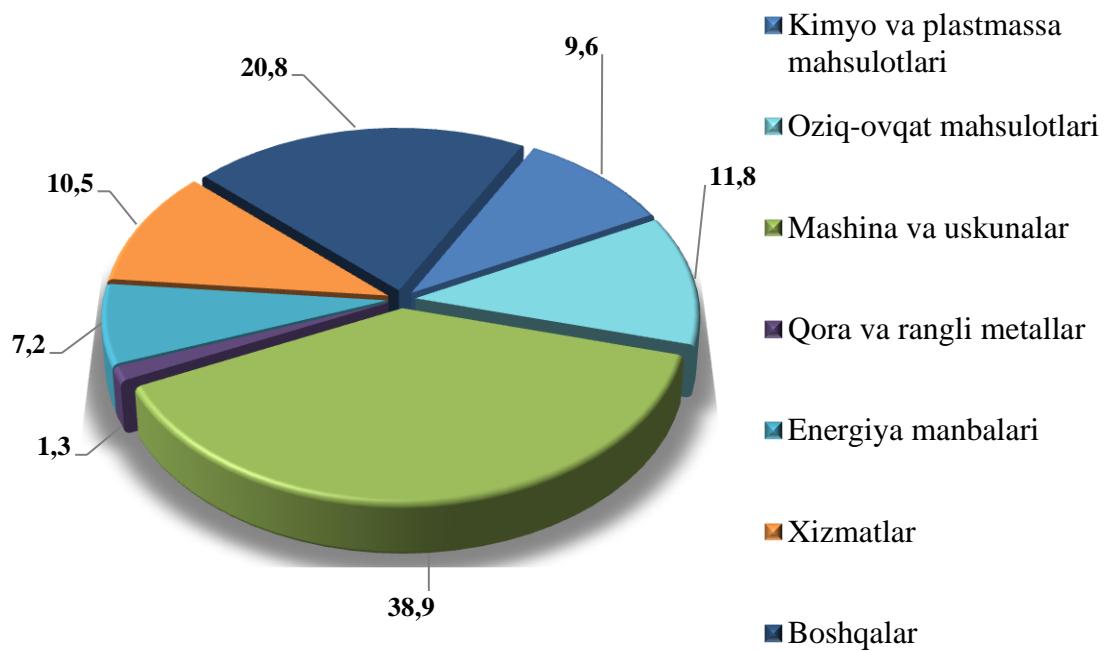

Tashqi iqtisodiy faoliyat bo‘yicha 20 ta yirik hamkor davlatlar orasidan 12 ta davlatda faol tashqi savdo balansi kuzatilgan, xususan, Turkiya (80,9 mln. AQSh dollari), Xitoy Xalq Respublikasi (132,6 mln. AQSh dollari), Rossiya (79,1 mln. AQSh dollari) va Latviya (31,6 mln. AQSh dollari) shular jumlasidandir. Qolgan 6 ta davlatlar bilan passiv tashqi savdo balansi saqlanib qolmoqda.

**Tovar va xizmatlarning eksport tarkibi,
jamiga nisbatan foizda**

**Tovar va xizmatlarning import tarkibi,
jamiga nisbatan foizda**

2022 yilning yanvar-sentabr oylarida jami 19737,0 tonna meva-sabzavot mahsulotlari 5625,0 ming AQSh dollariga eksport qilindi (2021 yilning mos davriga nisbatan 106,6 % ni tashkil etdi).

Shuningdek, 1035,4 tonna meva va rezavorlar 879,4 ming AQSh dollariga eksport qilingan bo‘lib, eksport hajmi 2021 yilning mos davriga nisbatan 361,0 tonnaga ko‘paygan.

Meva-sabzavot mahsulotlarining asosiy eksport bozorlari Qozog‘iston (69,8 %), Rossiya Federatsiyasi (14,0 %) va Koreya Respublikasi (6,2 %) davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelgan.

Bugungi kunda Qoraqalpog‘istonda meva-sabzavot mahsulotlarini ishlab chiqarish, qayta ishlash va eksport qilish sektorining salohiyati juda yuqori va bu qulay tabiiy-iqlim sharoitlari mavjudligi hamda mahalliy ishlab chiqaruvchilar tomonidan to‘plangan tajriba bilan ham bog‘liqligi bilan ifodalanadi. Shu munosabat bilan hukumat qishloq xo‘jaligi xomashyosini sanoat asosida qayta ishlashga va yetishtirilgan mahsulotni saqlash infratuzilmasini rivojlantirishga katta e‘tibor qaratmoqda.